

1989 No.GT 91

**AFKONDIGINGSBLAD
VAN
ARUBA**

LANDSBESLUIT van 13 december 1989 no. 38, bepalende de opneming in de afzonderlijke afdeling van het Afkondigingsblad van Aruba van de geldende tekst van het Landsbesluit examen akte van bekwaamheid handenarbeid en handvaardigheid.

Uitgegeven, 28 februari 1990

De minister van Justitie,

H.S. Croes

DE GOUVERNEUR van Aruba,

Op de voordracht van de minister van Justitie,

Gelet op:

artikel 6, eerste lid, van de Algemene overgangsregeling wetgeving en bestuur (AB 1987 no. GT 2);

HEEFT BESLOTEN:

- I. vast te stellen de in de bijlage bij dit landsbesluit opgenomen tekst van het Landsbesluit examen akte van bekwaamheid handenarbeid en handvaardigheid, zoals deze luidt na de daarin aangebrachte wijzigingen bij de Algemene overgangsregeling wetgeving en bestuur (AB 1987 no. GT 2);
- II. dit landsbesluit op te nemen in de afzonderlijke afdeling van het Afkondigingsblad van Aruba.

Gegeven te Oranjestad, 13 december 1989

F.B. Tromp

De minister van Justitie,
H.S. Croes

§ 1. Algemene bepalingen

Artikel 1

Voor de toepassing van dit landsbesluit wordt verstaan onder
examen : het examen ter verkrijging van de akte van bekwaamheid
voor het geven van middelbaar onderwijs in de handen-
arbeid;
de Minister : de minister van Welzijnszaken;
de inspecteur: de inspecteur van het onderwijs.

Artikel 2

In Aruba wordt ingesteld een examen ter verkrijging van de akte
van bekwaamheid voor het geven van middelbaar onderwijs in de handen-
arbeid en handvaardigheid.

Artikel 3

De akte van bekwaamheid, als bedoeld in artikel 1 wordt verkre-
gen door het met gunstig gevolg afleggen van een examen, gehouden
volgens het volgende reglement en programma.

§ 2. Reglement

Artikel 4

1. Het examen wordt afgelegd in acht gedeelten. Deze gedeelten
behoeven niet in een bepaalde tijd of volgorde te worden afgelegd.
2. Voor het examen benoemt de Minister een commissie, die zal
bestaan uit zoveel leden als hij nodig oordeelt.
3. De inspecteur is lid tevens voorzitter van de in het tweede
lid genoemde commissie. De Minister wijst uit de commissie één van de
leden aan als secretaris.

Artikel 5

1. De Minister maakt de dag bekend waarop in één of meer gedeel-
ten van het examen zal worden geëxamineerd.
2. De Minister beslist, aan de hand van de genoten opleiding,
wie tot het examen zal worden toegelaten.

Artikel 6

1. Hij, die in een van de gedeelten van het examen wenst te worden geëxamineerd meldt zich schriftelijk aan bij de inspecteur onder overlegging van een uittreksel uit zijn geboorteakte of bij gebreke daarvan een akte van bekendheid.

2. Alvorens te worden geëxamineerd in een van de gedeelten van het examen stort de kandidaat vóór een door de inspecteur te bepalen datum de somma van vijftientig florin in 's Lands kas.

Artikel 7

Ieder lid van de examencommissie geniet een vacatiegeld van Afl. 20,- voor iedere dag waarop geëxamineerd wordt.

Artikel 8

1. De beoordeling van het werk van de kandidaten geschiedt aan de hand van de normen die in Nederland voor soortgelijke examens gelden.

2. De uitslag wordt zo spoedig mogelijk medegedeeld aan de kandidaat.

Artikel 9

1. Wanneer een kandidaat niet slaagt voor het nieuwe algemeen theoretische slottentamen, kunnen vrijstellingen worden verleend voor die onderdelen, waarvoor het cijfer 7 of meer behaald is. De vrijstellingen blijven twee jaar geldig.

2. Het bezit van het diploma pedagogiek A geeft vrijstelling voor het tentamen pedagogiek (oud) en voor het onderdeel psychologie-pedagogiek van het nieuwe slottentamen (niet voor het gedeelte didactiek).

3. Het bezit van het diploma M.O.-A tekenen of het bezit van de akte N. XI geeft vrijstelling voor het tentamen tekenen, zowel oud als nieuw.

§ 3. Programma

Artikel 10

1. VORMEN

De kandidaat moet in staat zijn naar een gegeven uitgangspunt en van al of niet voorgeschreven materialen, een ruimtelijke compositie of verbeelding te maken, waaruit een zinvol samenspel blijkt tussen karakteristiek, vormgeving, kleurbepaling, materiaalkeuze en de technische afwerking.

2. TEKENEN

- a. De kandidaat moet - met beheersing van een aantal hiervoor geschikte technieken (in zwart-wit en in kleur) - in staat zijn tot het maken van:
 1. schets of schetsen van gegeven voorwerp(en), waarbij de vormbepaling het belangrijkste is;
 2. een compositie of vrije verwerking, naar aanleiding van gegeven voorwerpen of een gesteld uitgangspunt;
 3. een vlot opgezette ruimtelijke schets (op papier of schoolbord) van voorwerpen, die (in rechthoekige projectie) in de nodige aanzichten en/of doorsneden gegeven zijn.
- b. De kandidaat moet kennis hebben van materialen, gereedschappen, technieken in het platte vlak, kleur en kleurgebruik, literatuur op dit gebied.

3. BOETSEREN (EN KERAMIEK)

- a. De kandidaat moet in staat zijn - naar een gegeven uitgangspunt of verstrekte gegevens - van klei, chamotte, gips, libosteen, of hieraan verwante materialen, een reliëf en een ruimtelijke compositie of een gebruiksvoorwerp te maken, waaruit een juist gevoel voor plastische vormgeving, gebruikseisen en een juiste verwerking der materialen blijkt.
- b. De kandidaat moet kennis hebben van materialen, gereedschappen, hulpmiddelen, verwerkingsmogelijkheden, literatuur op dit gebied.

4. HOUT

- a. De kandidaat moet in staat zijn, met inzicht, technische en constructieve vaardigheid en gevoel voor een juiste toepassing en verwerking van verschillende houtsoorten (ook spaanplaat, board, enz.) te maken:
1. naar de gegevens van een verstrekte werktekening, een eenvoudig voorwerp;
 2. naar verstrekte gegevens, een zelf te ontwerpen object, dat een juiste instelling t.a.v. gebruikseisen, vormgeving, constructie en afwerking uitdrukt;
 3. naar verstrekte gegevens, een volledige werktekening van een eenvoudig voorwerp, met toepassing van de hiervoor geldende normalisatievoorschriften, waarbij de kandidaat zelf de te gebruiken materialen, de nodige constructies en de afwerking van het object moet bepalen.
- b. De kandidaat moet kennis hebben van materialen, gereedschappen, bewerkingen, constructies en verbindingen, oppervlakte behandeling, het opzetten van werktekeningen, literatuur op dit gebied.

5. METAAL

- a. De kandidaat moet in staat zijn, met inzicht, technische en constructieve vaardigheid en gevoel voor een juiste toepassing en verwerking van verschillende materialen (plaat, staaf, buis, draad, enz.) te maken:
1. naar de gegevens van een verstrekte werktekening, een eenvoudig voorwerp;
 2. naar verstrekte gegevens, een zelf te bepalen object, dat uitdrukking geeft van een juiste instelling ten opzichte van gebruikseisen, vormgeving, constructie en afwerking;
 3. naar verstrekte gegevens, een volledige werktekening van een eenvoudig voorwerp, met toepassing van de hiervoor geldende normalisatievoorschriften, waarbij de kandidaat zelf de te gebruiken materialen, de nodige constructies en de afwerking van het object moet bepalen.
- b. De kandidaat moet kennis hebben van materialen, gereedschappen, bewerkingen, constructies, het opzetten van werktekeningen, literatuur op dit gebied.

6. LEER (EN AANVERWANTE MATERIALEN)

- a. De kandidaat moet in staat zijn, naar aanleiding van verstrekte gegevens, van leer en/of hieraan verwante materialen (ook kunststoffen) voorwerpen te maken, die blijf geven van een juist gevoel voor gebruikseisen, vormgeving, kleur en versiering, mede in verband met een juiste verwerking van het materiaal.
- b. De kandidaat moet kennis hebben van materialen, verwerkingsmogelijkheden, gereedschappen, literatuur op dit gebied.

7. PAPIER/KARTON

- a. De kandidaat moet in staat zijn, naar verstrekte gegevens, van karton, bord, papier en hieraan verwante materialen, een voorwerp of verbeelding te maken, waarin een juist gevoel voor vorm en kleur en het vermogen tot een goede technische afwerking tot uitdrukking komt.
- b. De kandidaat moet kennis hebben van gereedschappen, materialen, verwerkingsmogelijkheden, kleurtoepassing, literatuur op dit gebied.

8. ALGEMEEN THEORETISCH SLOTTENTAMEN

a. Pedagogiek/psychologie

De kandidaat moet bezitten:

- a. enige kennis van de algemene empirische psychologie (de voornaamste psychische verschijnselen, termen en begrippen). Hierbij zal bijzondere aandacht worden geschonken aan de ontwikkeling van de algemene psychologie in de laatste decennia.
- b. enige kennis van de ontwikkeling van de mens in zijn verschillende levensfasen (ontwikkelingspsychologie), met name van de fasen waarin het kind de school bezoekt (kleuterperiode, lagere schoolperiode, pubertijd, en adolescentie) en de wederkerige verhouding van ontwikkelingsfasen en schoolmilieu.
- c. bekendheid met de voornaamste problemen van de opvoeding in het algemeen, vooral de opvoeding in schoolverband (wezen en taak der opvoeding, de voornaamste onderdelen der opvoeding, middelen der opvoeding in het bijzonder in verband met de handenarbeid).

b. Didaktiek van het handenarbeidsonderwijs

Van de kandidaat wordt gevraagd:

bekendheid met de voornaamste problemen uit de algemene didaktiek (wezen en doel van het onderwijs, onderwijs en leren, het leerproces, de vraag naar de methode, verschillende didaktische stromingen ook historisch gezien) en met de voornaamste problemen uit de bijzondere didaktiek of de theorie van het handenarbeidsonderwijs. Het onderzoek zal betrekking hebben op de doelstelling en de omvang van het handenarbeidsonderwijs, zijn bijzondere plaats en omvang in de verschillende schooltypen en het vrije jeugdwerk, de methodiek van het handenarbeidsonderwijs in de verschillende richtingen in dit onderwijs, de geschiedenis van het handenarbeidsonderwijs in de loop der laatste eeuw mede in verband met het culturele en sociale leven. Bekendheid met de expressie-mogelijkheden in dit vak.

c. Kunstgeschiedenis en kunstbeschouwing

De kandidaat moet bezitten:

- a. een globaal inzicht in de ontwikkeling van de beeldende en toegepaste kunsten in Europa en het Midden-Oosten tot en met de 19e eeuw en een meer bijzonder inzicht in die van de 20e eeuw.
- b. enig inzicht naar eigen keuze in de Nederlandse Volkskunst en of uitingen van een der bekende natuervolken (Afrika - Oceanië-Amerika).

Artikel 11

Dit landsbesluit kan worden aangehaald als Landsbesluit examenakte van bekwaamheid handenarbeid en handvaardigheid.

BIJLAGE behorende bij het Landsbesluit examen akte van bekwaamheid handenarbeid en handvaardigheid.

Toelichting op het programma van het examen genoemd in artikel 10.

ad. 1 (Werktijd 7 uur)

De kandidaat moet kunnen werken met een grote verscheidenheid van materialen, o.a. papier, draad - gaas (eventueel stof met gips), pitriet, natuurmaterialen, enz.

ad. 2 (werktijd: a. 1. - 3 uur, a. 2. - 2½ uur, b. - 20 minuten)

sub a: De kandidaat zal blijk moeten geven te kunnen werken met verschillende materialen en vaardig moeten zijn in het hanteren van uitdrukingsmogelijkheden als: tekenen met potlood - conté - houtskool, diverse soorten krijt, inkt, verf, stempelen, drukken, sjabloneren, batikken, knippen, scheuren en plakken, enz. Bij de compositie of bij de vrije verwerking zullen de aspecten van vormgeving en ordening (eventueel kleur) primair zijn. Bij de ruimtelijke schets van voorwerpen kan gevraagd worden deze volgens een gegeven schets-richting te vervaardigen.

sub b: Bij het theoretisch examen zullen vragen gesteld worden over:

1. de ingeleverde literatuurlijst: inhoud - bruikbaarheid voor bepaalde doeleinden - vergelijken van de werken onderling - persoonlijke opvatting van de kandidaat omtrent het boek;
2. materialen en gereedschappen gebruikt bij tekenen en schilderen;
3. diverse teken - en druktechnieken o.a. hout- en lino-snede - sjabloneren - stofdrukken - knippen - scheuren - plakken - stempelen - schaaftechniek;
4. kleurenleer en kleurtoepassing, waarbij blijk gegeven moet worden van enig inzicht in deze materie.

ad. 3 (werktijd: a. - 2 x 3½ uur, b. - 20 minuten)

sub a: Gewoonlijk zal van de kandidaat gevraagd worden twee verschillende opgaven te maken. De kandidaat moet hierbij blijk geven de mogelijkheden en de technische moeilijkheden bij het werken met plastisch materiaal en gemakkelijk tot plastische vormen te verwerken materialen als gips, kunststeen, goed te beheersen.

Eventueel kan gevraagd worden het werkstuk zodanig uit te voeren, dat hiervoor een eenvoudige giet- of stukvorm kan worden gemaakt.

Een opgave kan b.v. ook gegeven worden in de vorm van een gesloten of ajourrelief, in de vorm van een omschreven opdracht al of niet met aanschouwingsmateriaal. De kandidaat moet eenvoudig opbouwkeramiek kunnen maken en praktische ervaring hebben met versieringstechnieken, o.a. glazuren, engoberen, stempelen, bakken en zo mogelijk draaien.

sub b: Bij het theoretisch examen zullen vragen gesteld worden over:

1. de ingeleverde literatuurlijst: inhoud - bruikbaarheid voor bepaalde doeleinden - vergelijken van de werken onderling - persoonlijke opvatting van de kandidaat omtrent het boek;
2. verschillende plastische materialen o.a. klei - chammotte - gips - was - kunststeen;
3. gebruik van gereedschappen en hulpmiddelen o.a. draaien - gieten;
4. oppervlaktebewerkingen, bakken, glazuren.

ad. 4 (Werktijd: a. 1. - 7 uur, a. 2. - 4 uur, a. 3. - 3 uur, b. - 29 minuten)

sub a. 1: De kandidaat moet blijk geven, dat hij een werkstuk naar tekening en/of beschrijving op een technisch verantwoorde wijze kan uitvoeren in hout en aanverwante materialen en wel met de gebruikelijke gereedschappen. Bij het werkstuk kan eventueel ruimte worden gelaten voor de persoonlijke opvatting van de

kandidaat. Naar het oordeel van de examen-keuze-commissie kan zowel voor dames als heren een afzonderlijk werkstuk worden gegeven. Het ligt niet in de bedoeling, dat men zich begeeft op het terrein van het speciale meubelmakerswerk; evenmin moet men de kant uitgaan van de modelbouw. Draaien zal op het examen niet worden beoefend, wel wordt aangenomen, dat men dit tijdens de opleiding heeft gedaan. Bij de theorie kan dit onderdeel aan de orde komen. Het gebruik van machines wordt op het examen zoveel mogelijk vermeden.

- a. 2: Naar een gegeven uitgangspunt kan hierbij gevraagd worden een vrije verbeelding of een zelf te ontwerpen gebruiksvoorwerp, dat moet voldoen aan redelijk te stellen eisen van vormgeving en gebruik. Het werkstuk kan eventueel worden uitgevoerd als zakmeswerk, steekwerk, gutswerk, enz.
- a. 3: De kandidaat dient met gebruikmaking van de Amerikaanse projectiemethode en van de Nederlandse normalisatievoorschriften een verantwoorde werktekening te kunnen maken. Hierbij wordt gevraagd: het detaileren van onderdelen in aanzicht(en) en/of doorsnede(n), het inschrijven van maten.

sub b: Bij het theoretisch examen zullen vragen gesteld worden over:

1. de ingeleverde literatuurlijst: inhoud - bruikbaarheid voor bepaalde doeleinden - vergelijken van de werken onderling - persoonlijke opvatting van de kandidaat omtrent het boek;
2. materialen: soorten - herkomst - eigenschappen - handelsaanduiding - kramerijen - lijmsorten - mogelijkheden - toepassingen;
3. gebruik en onderhoud van gereedschappen, werktuigen en eenvoudige machines - veiligheidsvoorschriften;
4. bewerkingen - constructies - houtverbindingen - paren enz. - oppervlaktebewerking (wassen - lakken - beitsen - roken - logen - zandstralen);
5. normalisatie - normaalbladen - projectie-methoden - inschrijven van maten - lezen van werktekeningen.

ad. 5 (Werktijd: a. 1. - 7 uur, a. 2. - 4 uur, a. 3. - 3 uur, b. - 20 minuten)

sub a. 1: De kandidaat moet blijk geven een werkstuk naar een werktekening te kunnen uitvoeren in plaatband of staaf-, buis-, profiel- of draadmateriaal. Hierbij kunnen bewerkingen voorkomen als: aftekenen, knippen, zagen, hakken, buigen, torsen, vijlen, klinken, felsen, solderen (hard en zacht), oppervlaktebewerkingen, praktische ervaring in emaileren, drijven, ciseleren, e.d. Bij de uitvoering van het werkstuk kan ruimte gelaten worden voor de persoonlijke opvatting van de kandidaat. Naar het oordeel van de examen-keuze-commissie kan zowel voor dames als voor heren een afzonderlijk werkstuk worden gegeven.

a. 2: Naar een gegeven uitgangspunt kan hierbij gevraagd worden een vrije verbeelding of een zelf te ontwerpen gebruiksvoorwerp, dat moet voldoen aan redelijk te stellen eisen van vormgeving en gebruik.

a. 3: De kandidaat dient met gebruikmaking van de Amerikaanse projectiemethode en de Nederlandse normalisatievoorschriften een volledige werktekening te kunnen maken. Hierbij wordt o.a. gevraagd het detailleren van onderdelen in aanzicht(en) en/of doorsnede(n), het aangeven van maten en van bewerkingstekens, het maken van uitslagen, het opmaken van een stuklijst met volledige gegevens.

sub b: Bij het theoretisch examen zullen vragen gesteld worden over:

1. de ingeleverde literatuurlijst: inhoud - bruikbaarheid voor bepaalde doeleinden - vergelijken van de werken onderling - persoonlijke opvatting van de kandidaat omtrent het boek;
2. materialen: soorten - herkomst - bereiding - handelsaanduiding - eigenschappen - verwerkingsmogelijkheden van de belangrijkste materialen;
3. gebruik en onderhoud van gereedschappen, werktuigen en eenvoudige machines, o.m. lassen - draaien en forceren;

4. bewerkingen - constructies - aftekenen - centeren - buigen - boren - hakken - vijlen - klinken - felsen - drijven - ciseleren - harden - slijpen - hard- en zachtsolderen - oppervlaktebewerkingen;
5. normalisatie - projectiemethoden - eenvoudige meetkundige constructies en uitslagen - inschrijven van matenbewerkingstekens - stuklijst - lezen van werktekeningen.

ad. 6 (werktijd: a. - 7 uur en 3½ uur, b. - 20 minuten)

- sub a:
1. De kandidaat moet blijk geven een werkstuk naar tekening of beschrijving te kunnen maken in leer en aanverwante materialen (ook kunststoffen). Bij het uitvoeren van het werkstuk kan ruimte gelaten worden voor de persoonlijke opvatting van de kandidaat (wat betreft vormgeving en/of versiering).
 2. Naar een gegeven uitgangspunt kan hierbij gevraagd worden: een vrije verbeelding of een zelf te ontwerpen gebruiksvoorwerp, dat moet voldoen aan redelijk te stellen eisen van vormgeving en gebruik.

sub b: Bij het theoretisch examen zullen vragen gesteld worden over:

1. de ingeleverde literatuurlijst: inhoud - bruikbaarheid voor bepaalde doeleinden - vergelijken van de werken onderling - persoonlijke opvatting van de kandidaat omtrent het boek;
2. materialen en bereiding - leersoorten - herkomst - onderhoud - verven - handelsmaten - kunststoffen - furnituren - lijmsorten;
3. gebruik en onderhoud van gereedschappen en hulpmiddelen;
4. bewerking en toepassing: uitsnijden - naaien - vlechten - schalen - knopen - verbindingen - omboeken - oppervlaktebewerking - verven - beitsen - voeren - applicatie - versieringstechnieken (stempelen) - hengsels - sluitingen - het maken van uitslagen (modellen).

ad. 7 (Werkijd: a. - 7 uur, b. - 20 minuten)

sub a: De kandidaat moet in staat zijn, naar verstrekte gegevens, een werkstuk te maken van karton, papier en hieraan verwante

materialen, dat aan redelijk te stellen eisen voldoet wat betreft technische afwerking, vormgeving en kleurbepalings. Toepassing vlakke versiering kan gevraagd worden.

- sub b: Bij het theoretisch examen zullen vragen gesteld worden over:
1. de ingeleverde literatuurlijst: inhoud - bruikbaarheid voor bepaalde doeleinden - vergelijken van de werken onderling - persoonlijke opvatting van de kandidaat omtrent het boek;
 2. materialen - bereiding - handelsmaten - eigenschappen - verwerkingsmogelijkheden van de belangrijkste materialen;
 3. boekbinden;
 4. voornaamste gereedschappen - gebruik en onderhoud;
 5. bewerkingen en samenstellingen: snijden - knippen - scheuren - lijmen - plakken - compositie - kleurentheorie - losse en vaste verbindingen - oppervlaktebewerking - ruimtetewerking - versiering.

ad. 8 sub a en b. (Examentijd: Pedagogiek - Psychologie: 30 tot 45 min. Didaktiek: 30 tot 45 min.)

Het examen in de pedagogiek en de psychologie wil voornamelijk een onderzoek zijn naar het algemeen pedagogisch en psychologisch inzicht van de kandidaat voor zover dit voor de aanstaande leraar handenarbeid noodzakelijk is. De algemene pedagogische begrippen en de algemene didaktische inzichten, alsmede de algemene psychologie en de ontwikkelingspsychologie worden steeds geëxamineerd tegen de achtergrond van hun betekenis voor het handenarbeidonderwijs. Het handenarbeidonderwijs moet gezien worden als een pedagogisch gericht onderwijs. Hiervoor is nodig dat de kandidaat dit onderwijs weet te plaatsen in een pedagogisch (c.q. psychologisch) perspectief.

sub c: (Examentijd: 30 tot 45 min.)

Het mondeling examen zal zich in hoofdzaak bepalen tot vragen naar inzicht in de schilderkunst - beeldhouwkunst - bouwkunst - toegepaste kunst waaronder ook het meubel en andere gebruikte voorwerpen, industriële produkten. Naast het bestuderen van hiervoor geschikte werken wordt het bezoeken van musea en tentoonstellingen ten zeerste aanbevolen (voor Volkskunst b.v.

Openluchtmuseum te Arnhem - voor de kunst der natuurvolken het Rijksmuseum voor Volkenkunde te Leiden en/of het museum voor Land en Volkenkunde in Rotterdam). Naast het gevraagde inzicht onder a genoemd, blijft de mogelijkheid bestaan om naar eigen keuze een stroming of groepering in de 20ste eeuw speciaal te bestuderen en dit voor of tijdens het examen kenbaar te maken.